F. QODIROVA

ATROFIMIZDAGI OLAM

Kar va zaif eshituvchi bolalar maktablarining 1-sinfi uchun darslik

2-nashri

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tasdiqlagan

Toshkent – «ILM ZIYO» – 2013

20.1 уо 71 - Табиатни муҳофаза қилиш

UO'K 502/504-053.4
KBK 74.262.0
Q 53

Taqrizchilar:

U. FAYZIYEVA – A. Avloniy nomidagi XTXQTMOMI professori;
O. QODIROV – Andijon viloyatidagi 17-maxsus kar bolalar maktabining o'qituvchisi;
U. ABDULLAYEVA – Buxoro viloyatidagi 123-maxsus kar bolalar maktabining o'qituvchisi.

Shartli belgilar

— og'zaki ayting va o'qing

— yaxshi

— qo'l bilan ayting

— yomon

— ko'rsating

— savollarga javob bering

— kesma harflardan tering va yozing

— bajaring va yodda tuting

Ю 42136
4 gl

ISBN 978–9943–16–141–2

© «ILM ZIYO» nashriyot uyi, 2013-y.

2013/[illegible]
A
10402
Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston MK

ONA-VATAN – O'ZBEKISTON

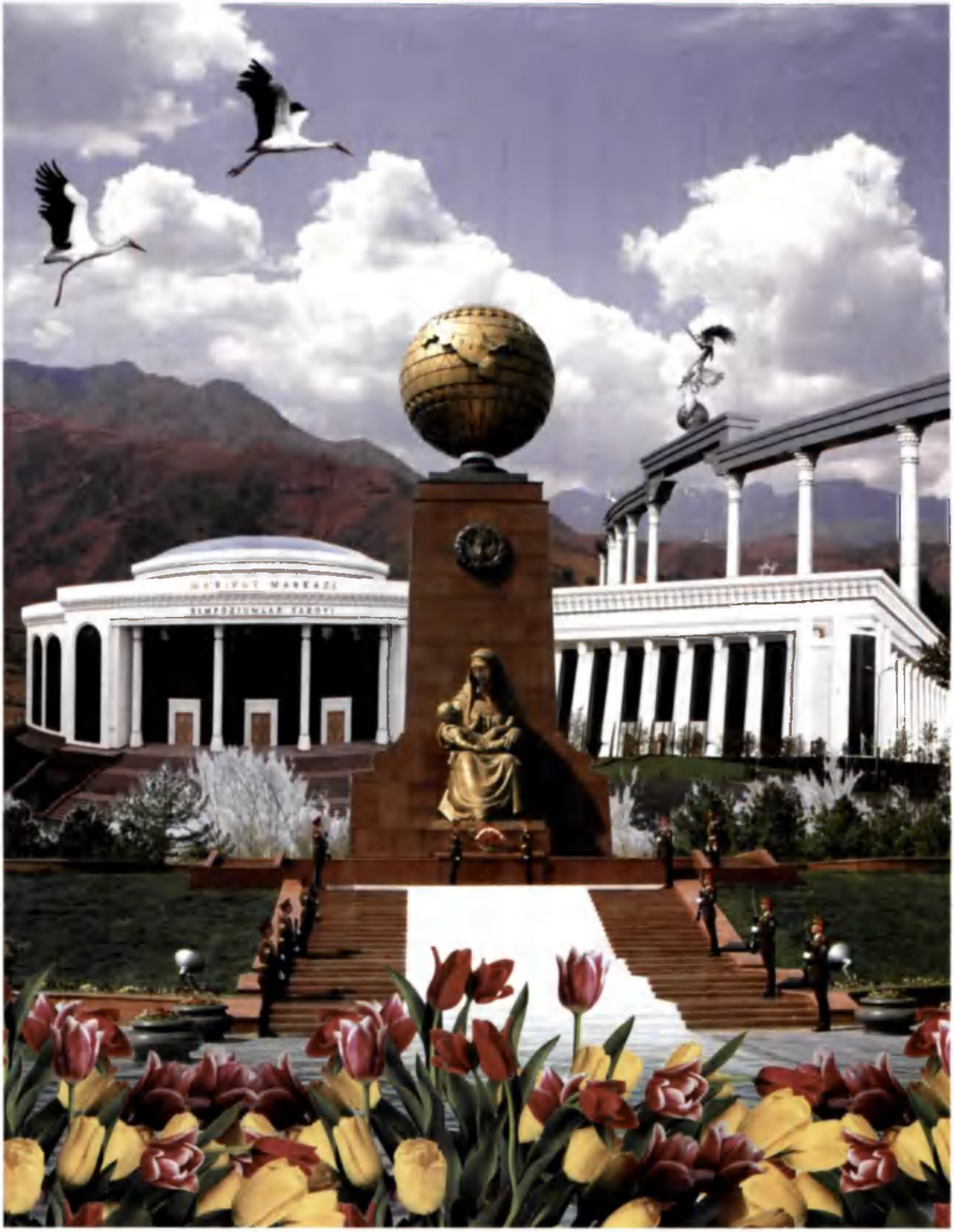

MENING MAKTABIM

1-dars. ASSALOMU ALAYKUM!

Assalomu alaykum!

Vaalaykum assalom!

Assalomu alaykum! – Vaalaykum assalom!

2-dars. TURING. O‘TIRING

Ali

turing

Ali turdi

Ali

o‘tiring

Ali o‘tirdi

Omina

turing

Omina turdi

Omina
Ali
turdi

KELING. KIRING

Keling

Ali keling

Ali keldi

Kiring

Bola kir**di**
Men kir**dim**

Ali — kel / kir — **di**

Men

Sen

U

CHIQING

Chiqing

Ali chiq**di**

Men chiq**dim**

MEN
SEN KIR DIM
U DING
DI

ki r **d i m**

Men

MEN
SEN KEL DIM
U DING
DI

kel**ding**

Sen

MEN
SEN CHIQ DIM
U DING
DI

chiq**di**

U

3-dars. OLING. BERING

Oling

Bering

ni oling ga bering

ni oling ga bering

Men
Sen
U

ni **ga** ber

dim
ding
di

QO‘YING

Qo‘ying

Omina olmani qo‘ydi.

ni ga qo‘y**di.**

ni 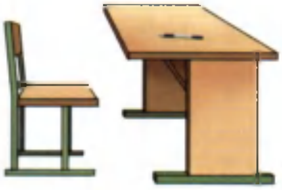 ga qo‘y**di.**

Men , ni ga qo‘y**dim.**

Sen ni ga qo‘y**ding.**

U ? ni ? ga qo‘y**di.**

KO‘RSATING

Ko‘rsating

Omina kitobni ko‘rsating.

, ni

, ni

ni

ko‘rsating

Men . . . ni ko‘rsat**dim.**

Sen . . . ni ko‘rsat**ding.**

U . . . ni ko‘rsat**di.**

TAKRORLASH

Turing

Men		dim
Sen	tur	ding
U		di

O‘tiring

Men		dim
Sen	o‘tir	ding
U		di

Oling

Men		dim
Sen	ol	ding
U		di

Bering

Men		dim
Sen	ber	ding
U		di

Qo‘ying

Men		dim
Sen	qo‘y	ding
U		di

Ko‘rsating

Men		dim
Sen	ko‘rsat	ding
U		di

Ali turdi. Ali o‘tirdi. Omina olmani berdi.

4-dars. O'QITUVCHI. TARBIYACHI. O'QUVCHI

O ' q i t u v c h i

SALIMA OPA – o'qituvchi.

T a r b i y a c h i

NAIMA OPA – tarbiyachi.

O'quvchi

Men

Sen — o'quvchi — **man**, **san**

U

Men 1-«A» sinfida o'qiyman.

5-dars. KUN TARTIBI. KUNNING BIRINCHI YARMI

Uxlayapti

Omina uxlayapti.

Uyg'ondi

Omina uyg'ondi.

O'rnini to'grilayapti.

Omina o'rnini to'g'rilayapti.

Badantarbiya

Omina badantarbiya qilyapti.

Yuvinyapti

Omina yuvinyapti.

Nonushta qilyapti

... nonushta qilyapti.

Kiyinyapti

Ali va Omina kiyinyapti.

Bolalar darsda.

Darsda ______ Omina darsda.

Bolalar tushlik qilyapti**lar.**

Tushlik ______

Tushlik __________da boshlanadi.

Omina
tushlik qilyapti.
Ali

6-dars. KUNNING IKKINCHI YARMI

Omina o'ynayapti.

O'ynayapti

Bolalar uy vazifasini bajaryapti**lar.**

Uy vazifasi

2013/134
A
104 02
Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston MK

Omina onasiga yordam beryapti.

Yordam beryapti

Kechki ovqat

Kechki ovqat __________da boshlanadi.

Kechki sayr

Omina kechki sayr qilyapti.

Uyquga tayyorlanish

Omina uyquga tayyorlanyapti.

Tungi uyqu

Omina tungi uyquda.
Tungi uyqu__________da
boshlanadi.

Ominaning kuni
yaxshi o'tdi.

7-dars. OQUV QUROLLARI

Kitob

Daftar

Ruchka

Qalam

Yelim

Chizg‘ich

O‘chirg‘ich

Qaychi

Albom

Rangli qog‘oz

Rangli qalamlar

Rangli bo‘yoqlar

Hisob cho‘plari

Bu – o‘quv qurollari.

MENING. SENING. UNING

Meniki

Seniki

Uniki

Mening, sening, uning

Meniki

Bu mening ko‘ylagim va sochig‘im.
Ana u sening daftaring va kitobing.
Mana uning portfeli.

Daftar	meniki	Mening	daftar	im	ing	i
Ruchka	seniki	Sening	ruchka	m	ng	si
Qalam	uniki	Uning	qalam	im	ing	i

8-dars. BU KIM? BU NIMA?

Kim?

Bobo Ota Ona Aka Singil

Bu kim?

Bu – bobo. Bu – ota. Bu – ona. Bu – aka.

Non Olma Ruchka It Sigir

Bu nima?

Bu – non. Bu – olma. Bu – it. Bu – sigir.

Kim ..., ..., ...? (ota, ona, olma, aka, non).
Nima ..., ..., ...? (aka, olma, singil, ruchka, non).

OILA

Bu oila

Bu mening oilam. Bu mening dadam, onam, akam va men. Dadam o‘qiyapti, onam tikyapti, singlim dam olyapti, men rasm ko‘ryapman.

Ota, ona, aka, singil.

Mening	dada	m,	ng,	si
Sening	ona	m,	ng,	si
Uning	aka	m,	ng,	si

9-dars. ISM ☐☐☐

Sening isming nima?

Mening ismim Omina. Seniki-chi?

Mening ismim Ali.
Otangning ismi nima?

Otamning ismi Usmon.

Onangning ismi nima?
Onamning ismi Oysha.

Bobomning ismi Qodir. Buvimning ismi Halima. Akamning ismi Ahmad. Ukamning ismi Oybek.

O‘qituvchining ismi ... . Tarbiyachining ismi ... .

Bu
- Olim va ☐ ☐ ☐ m a
- Lola va ☐ l ☐
- Qodir va O ☐ ☐ ☐ a
- Naima va S ☐ b ☐ r
- Salima va F ☐ r ☐ z ☐

10-dars. FAMILIYA

Familiya

Sening familiyang nima?

Meniki Majidova.
Uning familiyasi nima?
Karimning familiyasi nima?

Hikoyatniki Salimova.

Familiyam Qodirov.
Seniki-chi?

Abdumajidov.
Yo‘ldoshev.
Hikoyatniki-chi?

Bu – Sabina.
Uning familiyasi Yo‘ldosheva.
Uning dugonasi Bonu.
Bonuning familiyasi Usmonova.

Bu – Olim.
Uning familiyasi Salimov.
Uning do‘sti Usmon.
Usmonning familiyasi Qodirov.

Bu – otam.
Otamning ismi Usmon.

Bu – onam.
Onamning ismi Kimyo.

Bu – akam.
Uning ismi Anvar.

Bu – ukam.
Uning ismi Aziz.

Bu – singlim.
Uning ismi Umida.

Bu Salimovlar oilasi.

Bu kim? Bu Olimning otasi. Uning ismi ... .
Bu kim? Bu Lolaning onasi. Uning ismi ... .
Lolaning onasi Omina. Olimning otasi Tolib.
Olimning onasi kim? Lolaning otasi kim?

Mening onam ... . Sening onang ... . Uning onasi ... .
Mening otam ... . Sening otang ... . Uning otasi ... .

11-dars. MAKTAB HOVLISI

Bu bizning maktab

Bizning maktab katta va chiroyli. Uning binosi 4 qavatli. Men 1-«A» sinfda o‘qiyman. Bizning sinfxona keng va yorug‘. Bizning sinfda 12 nafar o‘quvchi o‘qiydi. Sinf rahbarimiz Fayziyeva Ubayda. Men a’lo baholarga o‘qiyman.

1. Siz nechanchi sinfda o‘qiysiz?
2. Sizning maktabingiz necha qavatli?

Men ... ... da o‘qiyman. Bizning o‘qituvchimiz ... .

12-dars. SINF XONALARI

Bu sinf xonasi. U yerda dars bo'ladi.

MEHNAT XONASI

Bu mehnat xonasi. U yerda mehnat darsi o'tiladi.

RITMIKA XONASI

Bu ritmika xonasi. U yerda o'quvchilar musiqa tinglashadi, ashula aytishadi va raqs tushishadi.

YAKKA MASHG'ULOT XONASI

Bu yakka mashg'ulot xonasi. U yerda o'quvchi tovushlarni eshitadi va talaffuz qilishga o'rganadi.

RASM XONASI

Bu rasm xonasi. U yerda o'quvchilar rasm chizishadi.

KUTUBXONA

Bu maktab kutubxonasi. U yerda qiziqarli kitoblar ko'p.

MAKTAB ZALI

Bu maktab zali. U yerda tadbirlar o‘tkaziladi.

KOMPYUTER XONASI

Bu kompyuter xonasi. U yerda o‘quvchilar turli topshiriqlar bajarishadi.

SPORT ZALI

Bu sport zali. U yerda o'quvchilar sport bilan shug'ullanadilar.

OSHXONA

Bu oshxona. U yerda o'quvchilar ovqatlanadilar.

Maktabimizda ..., ..., ..., ..., ... xonalari bor.
Oshxonada ____________, sport zalida ____________.

13-dars. YOTOQXONA

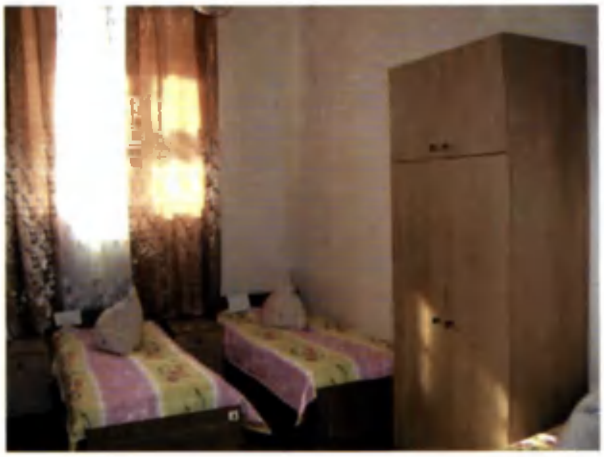

Bu yotoqxona. U yerda o‘quvchilar dam olishadi.

Karavot

Yostiq

Yostiq jildi

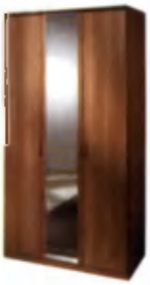

Kiyim javoni

Ko‘rpa jildi

Ko‘rpa

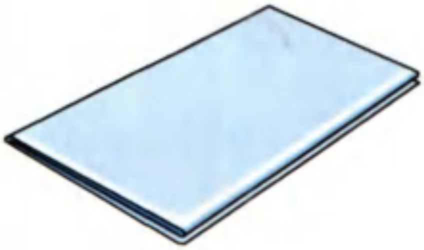

Choyshab

	mening		im
Bu	sening	choyshab	ing
	uning		i

14-dars. YUVINISH XONASI

Bu yuvinish xonasi. U yerda o‘quvchilar yuvinishadi.

Jo‘mrak

Tish cho‘tkasi

Tish pastasi

Sochiq

Atir sovun

Shampun

Taroq

Oyna

YUVINISH QOIDALARI

Ali uyqudan turib yuzini yuvadi.

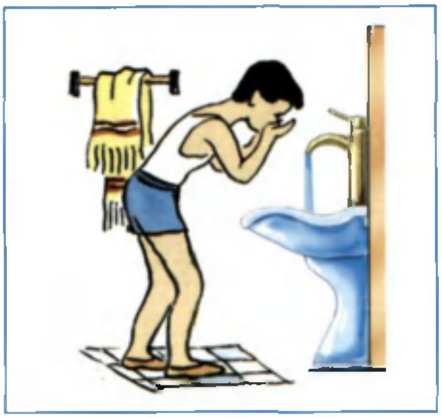

Ali yuvinganda (1), (2), (3), (4) larni bajaradi.

Qo‘lini yuvadi

Tishini yuvadi

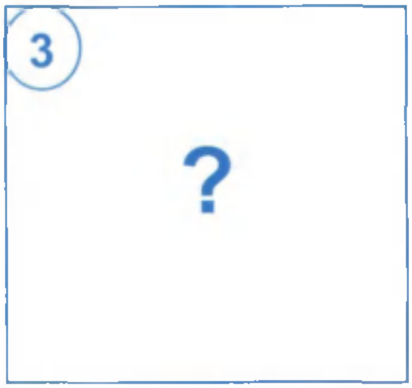

... .

Sochini taraydi

1. Ali (3) da nima qiladi?
2. Siz qanday tartibda yuvinasiz?

Yuvinish vositalarini yozing.

15-dars. FASLLAR

Bahor

Yoz

Kuz

Qish

16-dars. YIL FASLLARI VA OYLARI

Mart
Aprel
May

Mart, aprel, may – bahor oylari.

Iyun
Iyul
Avgust

Iyun, iyul, avgust – yoz oylari.

Sentabr
Oktabr
Noyabr

Sentabr, oktabr, noyabr – kuz oylari.

Dekabr
Yanvar
Fevral

Dekabr, yanvar, fevral – qish oylari.

17-dars. HAFTA KUNLARI

Haftada 7 kun bo‘ladi.
Hafta dushanbadan boshlanadi.

Oktabr

D	S	Ch	P	J	Sh	Y
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

1. Dushanba
2. Seshanba
3. Chorshanba
4. Payshanba
5. Juma
6. Shanba
7. Yakshanba

KECHA	BUGUN	ERTAGA
8- oktabr **Seshanba** 	**9- oktabr** **Chorshanba** 	**10- oktabr** **Payshanba**

1-kun ____________ 4-kun ____________
2-kun ____________ 5-kun ____________
3-kun ____________ 6-kun ____________

Yakshanba dam olish kuni.

18-dars. KUZ FASLI

Kuz faslida havo tez-tez o'zgarib turadi.

(1) – Bulut. Kuzda havo bulut bo'ladi.

(2) – Shabada. Kuzda shabada esadi.

(3) – Shamol. Kuzda shamol bo'ladi.

(4) – Chaqmoq. Kuzda chaqmoq chaqadi.

(5) – Yomg'ir. Kuzda yomg'ir yog'adi.

(6) – Sel. Kuzda yomg'ir ko'p yog'sa sel bo'ladi.

Bulut   Shabada   Shamol

Chaqmoq   Yomg'ir   Sel

19-dars. KUZGI HOSIL BAYRAMI

Bizning maktabimizda «Hosil bayrami» bo'lib o'tdi. Bu bayramda kuzda pishib yetilgan mevalar, sabzavotlar va poliz ekinlarining hosili namoyish etiladi. Bayramga mahalladan dehqon Yo'ldosh bobo keldi. U bizni hosili bilan mehmon qildi. Ayniqsa, tarvuz va qovun juda mazali edi.

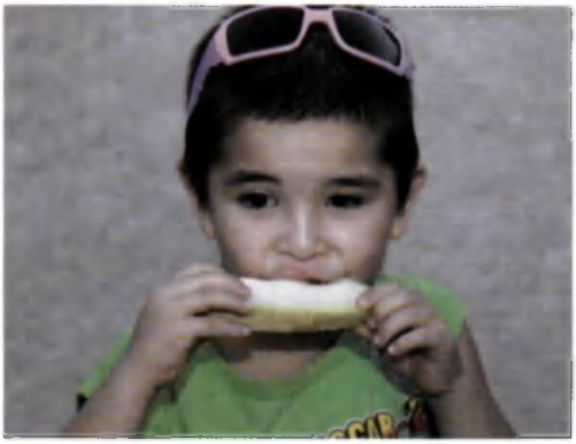

Bayramga keltirilgan hosillardan maktab oshpazi Hasan aka chiroyli shakllar tayyorladi. O'z hosilidan yasalgan bezaklarni ko'rib Yo'ldosh bobo quvonib ketdi.

Hosil bayrami qanday bayram va unda nimalar namoyish etiladi?

Dehqon bobo nimadan xursand bo'ldi?

20-dars. ISSIQ. SOVUQ

Havo issiq.

Havo sovuq.

Bugun havo issiq.

Bugun havo sovuq.

Fasllarga qarab havo o‘zgaradi. Havo goh issiq, goh sovuq bo‘ladi. Ikki kun oldin havo issiq edi. Kecha havo iliq bo‘ldi. Bugun havo sovuq.

Kecha havo qanday edi?
Bugun havo qanday?

Kecha havo . . . . Bugun havo . . . .

Issiq narsalar: dazmol, quyosh, choy, ...

Dazmol

Quyosh

Choy

Sovuq narsalar: qor, muz, sovuq suv, muzqaymoq.

Qor

Muz

Muzqaymoq

Sovuq suv

Issiq narsalar: ______, ______, ______, ______.
Sovuq narsalar: ______, ______, ______, ______.

qor, muz, sovuq suv, muzqaymoq.

!

Sovuq suv ichmang, kasal bo‘lasiz!
Ko‘p muzqaymoq yemang, tomog‘ingiz og‘riydi!
Muz yemang, tishingiz va tomog‘ingizga zarar!
Quyoshda ko‘p yurmang, boshingiz og‘riydi!
Sovuqda issiq kiyim, issiqda yengil kiyim kiying!

21-dars. OSMON

Osmon bizning tepamizda joylashgan. U juda ham katta va keng. Osmonda quyosh (1), yulduz (2), oy (3) bo'ladi. Osmonda bulutlar ham bo'ladi.

1

2

3

Quyosh kunduzi chiqadi, yerni isitadi.
Oy va yulduzlar tunda chiqadi, yerni yoritadi.

Kunduzi ______________ chiqadi, yerni _________ .
Tunda ____________ chiqadi, yerni _________ .

22-dars. OB-HAVO BELGILARI

Bizning sinf xonada ob-havo burchagi bor. Unda ob-havo belgilari aks etgan.

1. Havo ochiq bo‘lsa, belgisi qo‘yiladi.
2. Havo bulutli bo‘lsa, belgisi qo‘yiladi.
3. Yomg‘ir yog‘sa, belgisi qo‘yiladi.
4. Qor yog‘sa, belgisi qo‘yiladi.
5. Havo juda issiq bo‘lsa, belgisi qo‘yiladi.

Ob-havoni kuzatish jadvali

Hafta kunlari					
1. Dushanba					
2. Seshanba					
3. Chorshanba					
4. Payshanba					
5. Juma					
6. Shanba					
7. Yakshanba					

23-dars. OB-HAVONING O‘ZGARISHI

To‘rt faslda ob-havo har xil bo‘ladi. Bahorda havo iliq, yomg‘irli bo‘lib, shabada esib turadi. Quyosh chiqib, yomg‘ir yoqqanda osmonda kamalak paydo bo‘ladi. Yozda kun issiq bo‘ladi. Kuzdagi havo bahorga o‘xshaydi. Qishda esa qor yog‘ib, kunlar sovib ketadi.

Issiq

Kamalak

Shabada

Yomg‘ir

Chaqmoq

Qattiq sovuq

To‘rt faslga mos rasmni ko‘rsating.

Kamalak qachon paydo bo‘ladi?
Bahor va kuzning o‘xshash belgilari qaysilar?

Kuzda havo ________, ________ bo‘ladi.

Chaqmoq chaqqanda yopiq joyda turing!

24-dars. OZIQ-OVQATLAR

Non

Asal

Tort

Pecheniy

Qand

Shakar

Somsa

Bu oziq-ovqatlar

Non, asal, tort, pecheniy, qand, shakar, somsa.

Men nonushtada non, asal, pecheniy yedim.
Sen qandli choy ichding. U tort yedi.

Siz kecha nonushtada nima yedingiz?
Siz bugun nonushtada nima yedingiz?

Choyga ______, _____, _____ solsa shirin bo‘ladi.

Shirinlikni ko‘p yeyish tishingizga zarar!

25-dars. IDISHLAR

Lagan

Choynak

Piyola

Likop

Qasqon

Chelak

Tova

Pichoq

Qoshiq

Sanchqi

Bu idish-tovoqlar

Lagan, choynak, piyola, likop, qasqon, chelak, tova.

da choy damlanadi. da choy ichiladi.

, da ovqat yeyiladi. da suv turadi.

, , nima uchun kerak?

26-dars. TAOMLAR

Palov

Sho'rva

Chuchvara

Lag'mon

Manti

Kabob

Taomlar

Palov, sho'rva, chuchvara, lag'mon, manti, kabob.

Men tushlikda palov yedim. Sen tushlikda sho'rva ichding. U tushlikda manti yedi.

Siz qanday taomlarni yoqtirasiz?
Siz bugun tushlikda nima yedingiz?

Maktab oshxonasida ___ , ___ taomlari tayyorlanadi.

Taomlarni sovitib, shoshilmasdan yeng!

OVQATLANISH QOIDALARI

Bugun oshxonada tarbiyachi Salima opa bizga ovqatlanish qoidalarini o‘rgatdi.

1. Ovqatlanishdan oldin qo‘lni sovunlab yuving.
2. Qo‘lingizni yaxshilab arting.

3. Dasturxonga kattalardan oldin qo‘l uzatmang.
4. Taomni shohsilmay, chapillatmasdan yeng.
5. Stol atrofida to‘g‘ri o‘tiring.
6. Ovqatlanayotganda qattiq kulmang va ko‘p gaplashmang.
7. Taomlarni maqtab, xush ko‘rib yeng.
8. Rahmat aytishni unutmang.
9. Ovqatlanib bo‘lgandan so‘ng qo‘lingizni yuving.
10. Zarur bo‘lsa, stoldan kattalardan ruxsat so‘rab turing.

27-dars. TA'M

Ta'm yeyiladigan narsalarda bo'ladi.

1 shirin 2 achchiq 3 nordon

Shirin, achchiq, nordon narsalarni ko'rsating.

___ ta'mi shirin, ___ ta'mi achchiq, ___ta'mi nordon.

HID

Ayrim narsalarning hidi bo'ladi:

1 → xushbo'y, yaxshi hidlar;

2 → noxush, yomon hidlar.

1

Atir

Atir sovun

Atirgul

2

Xazon

Tutun

Yaxshi va yomon hidli narsalarni ko'rsating!

Yana nimalardan yaxshi hid keladi?

Xazonlarni yoqmang!

28-dars. RANGLAR

Atrofimizda rangli narsalar ko‘p. Ranglar har xil bo‘ladi.

→ qizil rang. pomidor qizil rangda.

→ yashil rang. barg yashil rangda.

→ qora rang. tufli qora rangda.

→ pushti rang. gul pushti rangda.

→ sariq rang. banan sariq rangda.

Qizil rangli nimalarni bilasiz? Yashil rangli-chi?

______ rangda, , ______ rangda.

29-dars. SHAKLLAR

Atrofimizdagi narsalar har xil shakllarda bo'ladi. Masalan, katta va kichkina.

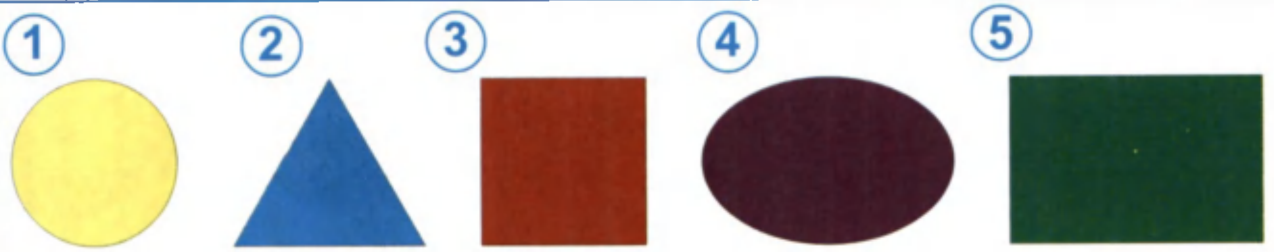

doira uchburchak kvadrat oval to'rtburchak

Bular geometrik shakllar

→ katta doira, → kichkina doira

→ katta uchburchak → kichkina uchburchak

→ katta ________ → ________ oval

Katta uchburchak, doira va ovalni ko'rsating.

1. ①, ②, ③, ④, ⑤ nomini ayting.
2. Xonadagi narsalarning shakli va rangini ayting.

30-dars. QISH

Qish to‘rt faslning biri. Qishda havo sovuq bo‘ladi, qor yog‘adi, suvlar muzlaydi. Binolarni, daraxtlarni, yerni qor qoplaydi.

Omina, Ali va Salim issiq kiyimlar kiyib, maktab hovlisida qorlardan uchta katta dumaloq tayyorlashdi. Dumaloqlardan qorbobo hosil bo‘ldi. Qorboboning burni sabzidan, qo‘li tayoqchadan yasaldi.

1. Qishda havo qanday bo‘ladi?
2. Bolalar maktab hovlisida nima yasashdi?

____, _____, _____ qor qoplaydi. Qorboboning burni _____ dan, qo‘li ______ dan yasaldi.

31-dars. QISHKI O‘YINLAR

Qishda bolalar turli o‘yinlar o‘ynashadi. 1-«A» sinf o‘quvchilari qishki ta’tilda chana, sirpanchiq uchishdi, qorbobo yasashdi. Qorbo‘ron o‘ynashdi.

Asal, Bonu, Lola va Iskandar katta qorbobo yasashdi. Jamshid, Sobir, Kamol chana uchishdi. Oybek va Ahmad qorbo‘ron o‘ynashdi. Ulardan Saida qor orqasiga yashirinib oldi. Muslima va Oysha qordan quyonchaga in qurishdi. Bolalar juda xursand bo‘ldilar.

1. Asal, Bonu, Lola va Iskandar nima yasashdi?
2. Qolgan bolalar qanday o‘yinlar o‘ynashdi?
3. Siz qishki ta’tilni qanday o‘tkazasiz?

1. Oybek va Ahmad ______ o‘ynashdi.
2. Jamshid, Sobir, Kamol ______ uchishdi.
3. Muslima va Oysha __________ga ___ qurishdi.

32-dars. QISHDA EHTIYOT BO‘LING!

1 Qishda yo‘llar sirpanchiq bo‘ladi. Katta yo‘l bo‘yida sirpanchiq uchish, qorbobo yasash mumkin emas.

2 Osilib turgan muzlar tagida o‘ynash xavfli!
3 Deraza oynalariga qor otish mumkin emas!

Qishda qor va muz yemang, sirpanchiq yo‘lni kesib o‘tayotganda ehtiyot bo‘ling!

33-dars. QISHKI KIYIMLAR

Palto

Jemper

Qo‘lqop

Sharf

Telpak

Etik

Qalpoq

Qish faslida insonlar issiq kiyim kiyishadi. Issiq kiyimlar ularni sovuqdan asraydi.

Nima uchun insonlar issiq kiyinishadi? Qishda boshga nima kiyiladi? Qo‘lga-chi? Oyoqqa-chi?

Qishda boshga ____ kiyiladi.
Oyoqqa _____ kiyiladi.

Qishki bosh kiyimlarning nomini ayting.

Qishda qulay oyoq kiyimi kiying!
Sovuqda bosh yalang yurmang!

34-dars. O‘QUVCHINING O‘N QOIDASI

O‘quvchilar quyidagi qoidalarga rioya qilishlari kerak:

1. Darsga kech qolmaslik.
2. Darsni diqqat bilan tinglash.
3. O‘rtoqlaridan narsalarni qizg‘anmaslik.
4. Ozoda va tartibli bo‘lish.
5. Sinf xonasida yugurmaslik.
6. Sinf jihozlarini asrash.
7. Yolg‘on gapirmaslik.
8. O‘quv qurollarini ehtiyot qilish.
9. Kattalarga salom berish.
10. Uy vazifalarini o‘z vaqtida bajarish.

1. Rasmlarni izohlang. Bolalarga ism tanlang.
   Kim to‘g‘ri, kim noto‘g‘ri ish qilayotganini ayting.
2. Oilada qanday qoidalar bo‘ladi, shu haqda yozing.

NAVBATCHI

Bizning sinf burchagimizda navbatchilar jadvali bor. Navbatchilik hafta kunlari bo‘yicha taqsimlangan. Dushanba kuni Ali va Omina, seshanba kuni Nabi va Noila, chorshanba kuni Shuhrat va Dilfuza, payshanba kuni Munira va Dilshod, juma kuni Feruza va Ulug‘bek.

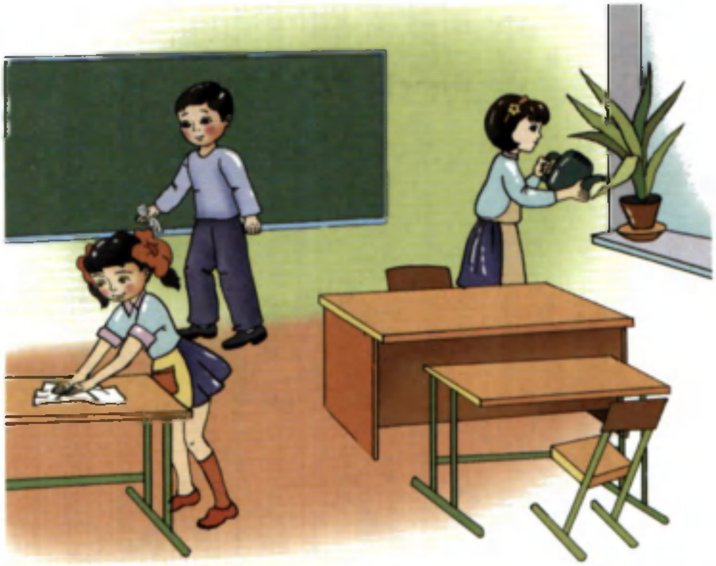

Bugun dushanba. Navbatchilarga Salima yordam beryapti. Ali doskani, Omina partalar changini artayapti, Salima gullarga suv quyyapti. Sinf xonasi toza va ozoda.

Sizning sinfingizda navbatchilik jadvali tuzilganmi?
Navbatchilar qanday ishlarni bajarishadi?
Oilada qizlar qanday uy ishlarini qilishadi?
O‘g‘il bolalar-chi?

Dushanba kuni ______ va ______ navbatchi bo‘lishdi.
Omina partani ______, Salima gullarga suv ______.

Navbatchining vazifalarini sanab bering.

Maktab jihozlarini asrang!

35-dars. UY HAYVONLARI

Ot

Sigir

Qo‘y

Echki

It

Mushuk

Ot, sigir, qo‘y, echki, it, mushuk.

Bu ot. Bu sigir. Bu ___. Bu ___. Bu ___. Bu ___.

mo‘-o‘-o‘-o‘ deydi.

ba-a-a-a deydi.

myau-u-u deydi.

me-e-e-e deydi.

HAYVONLARGA G‘AMXO‘RLIK

Ustozimiz darsda bizga hayvonlarga g‘amxo‘rlik qilishni, ularga ozor bermaslikni aytdi. Shuning uchun biz qushlarga in qurib, don sepamiz, mushuk va itlarga ovqat beramiz.

1. Rasmlarda bolalar nima qilishyapti?
2. Siz hayvonlarga qanday g‘amxo‘rlik qilasiz?

Ali mushukka _____ beryapti.
Bonu va Omina qushlarga _____ qilyapti.
Sobir va Bobur itga _______.

Ko‘chadagi egasiz hayvonlardan ehtiyot bo‘ling! Hayvonlarga tosh otmang, ozor bermang!

36-dars. YOVVOYI HAYVONLAR

Sher

Yo'lbars

Bo'ri

Fil

Ayiq

Tulki

Olmaxon

Ilon

Maymun

Toshbaqa

Sher, yo'lbars, bo'ri, fil, ayiq, tulki, maymun, ilon.

Rasmdagi eng katta hayvon nomini ayting.

YOVVOYI HAYVONLAR HAYOTI

Yovvoyi hayvonlar o‘rmonda: in, o‘ra, g‘or, uyalarda yashaydi. Ular go‘sht va o‘t-o‘lanlar bilan oziqlanadi.

1. Ayiq, tulki qayerda yashaydi, qushlar-chi?
2. Siz rasmdagi hayvonlarni ko‘rganmisiz? Qayerda?

«Qirol Sher» multfilmi qahramonini rasmdan toping. Sizga yoqqan yovvoyi hayvon rasmini chizing. Yovvoyi va uy hayvonlari farqini izohlang.

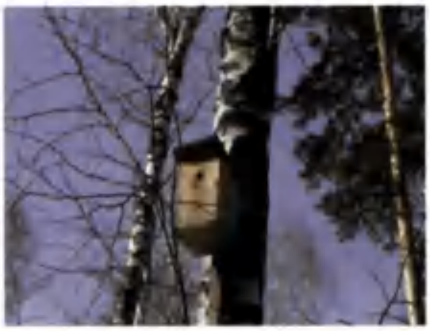

37-dars. O‘YINCHOQLAR

Bu o‘yinchoqlar

Qo‘g‘irchoq

Ayiqcha

Quyoncha

Tulki

Kubiklar

Mashina

1–?

2–?

3–?

! Bo‘sh katakni o‘zingiz bilgan 3 ta o‘yinchoq nomi bilan to‘ldiring.

O‘YINCHOQLAR–BIZNING DO‘STIMIZ

Bizning o‘yinxonamizda juda ko‘p o‘yinchoqlar bor. O‘yinchoqlar bilan bo‘sh vaqtimiz qiziqarli o‘tadi. Qizlar qo‘g‘irchoqlarga kiyim tikib, sochini tarashadi. O‘g‘il bolalar lego o‘ynashadi. Ular yordamida biz ko‘p narsalarni o‘rganamiz.

1. Bonu qa ko‘ylaklar tikadi, sochini taraydi.
2. Ali va Nabi har xil narsalarni dan terishadi.
3. Olim dan uy qurishga qiziqadi.

Bonu o‘yinchoqlarga ____ tikadi, ____ni taraydi.
Ali va Nabi _____ dan _____, _____ terishadi.

Sizda qanday o‘yinchoqlar bor? Siz ular bilan qanday o‘yinlar o‘ynaysiz? Nima uchun o‘yinchoqlar bizning do‘stimiz?

Quyoncha bilan tanishamiz.
Uning ____ta qulog‘i, ___ta ko‘zi, ____ta qo‘li, ____ta oyog‘i bor. Uning rangi ____.
Quyon sabzi yeydi, tez yuguradi.

Endi Siz Ayiqcha bilan tanishing.

O‘yinchoqlarni ozoda saqlang!

38-dars. MEVALAR

Shaftoli

O'rik

Olxo'ri

Olcha

Anor

Behi

Uzum

Olma

Nok

Banan

Anjir

Xurmo

Shaftoli, o'rik, olxo'ri, olcha, anor, behi, uzum, olma, nok, banan, anjir, xurmo.

Behi, banan _____ rangda. Uzum, olma, nok _____ rangda. Olcha, shaftoli, anor _____rangda.

! Dumaloq, oval, uzunchoq shaklli mevalar nomini ayting.

! **Mevalarni yuvmasdan yemang!**

39-dars. SABZAVOTLAR

Pomidor

Bodring

Achchiq qalampir

Bulg'or qalampiri

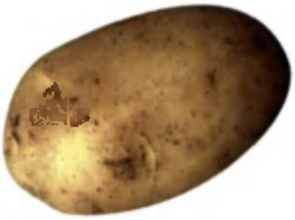

Kartoshka

Sabzi

Piyoz

Sholg'om

Turp

Sarimsoq piyoz

Karam

Pomidor, bodring, achchiq qalampir, bulg'or qalampiri, piyoz, sabzi, kartoshka, sholg'om, turp, karam.

Qaysi sabzavotning ta'mi achchiq? Sabzavotlarga oid topishmoq bilasizmi?

«Sholg'om» ertagini so'zlab bering.

Qizil sabzi ko'zga foyda, sariq sabzi bo'y o'stiradi!

40-dars. QURUQ MEVALAR

Yong'oq   Bodom   Yeryong'oq   Xandon pista

→ quruq mevalar. Ularning po'sti bo'-ladi. Po'sti qattiq bo'ladi. Uning ichida mag'izi bor. Ular juda foydali.

Yong'oq, bodom, yeryong'oq, xandon pista. Mevalarning po'sti va mag'izini ko'rsating.

Quruq mevalarning ______ bo'ladi. _______ qattiq bo'ladi. ________ ning ichida mag'izi bor.

? Quruq mevalar haqidagi topishmoqlarni bilasizmi? Yong'oq po'stidan o'yinchoq yasashni bilasizmi?

! Quruq mevalar yeyishdan oldin chaqiladi.

! **Quruq mevalarni tishingizda chaqmang!**

41-dars. TAKRORLASH

Biz nordon, shirin mevalar,
Rang-barangmiz qanchalar.
To‘yib olsangiz bizga,
Quvvat to‘ladi sizga.

Albom varag‘iga quyidagicha jadval chizing. Kataklarga sabzavot va meva rasmini chizing.

	Dumaloq	Uzunchoq	Qizil	Yashil
Sabzavot				
Meva				

Quruq mevalar ______, ______, ______, ______.
______, ______ nordon, ______, ______, ______ shirin.

42-dars. TANA A'ZOLARI

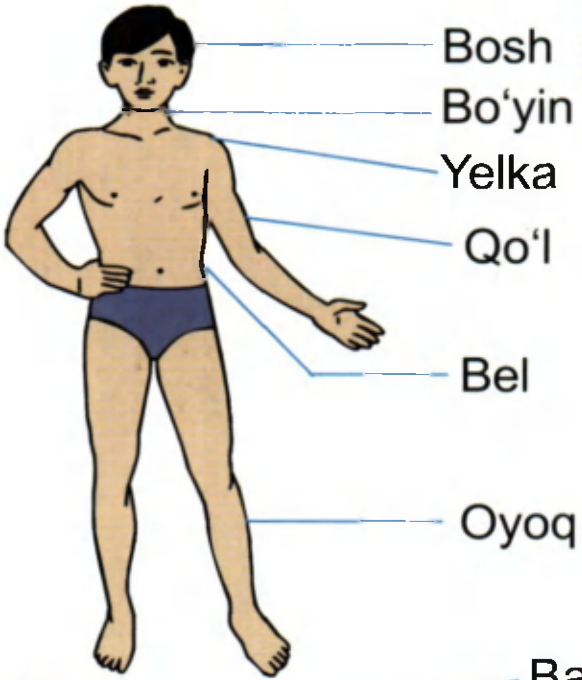

Inson tana a'zolari bosh, bo'yin, yelka, qo'l, bel va oyoqdan tashkil topgan. Inson boshi bilan o'ylaydi, qo'li bilan ushlaydi, oyog'i bilan yuradi.

Bosh, bo'yin, yelka, qo'l, bel.

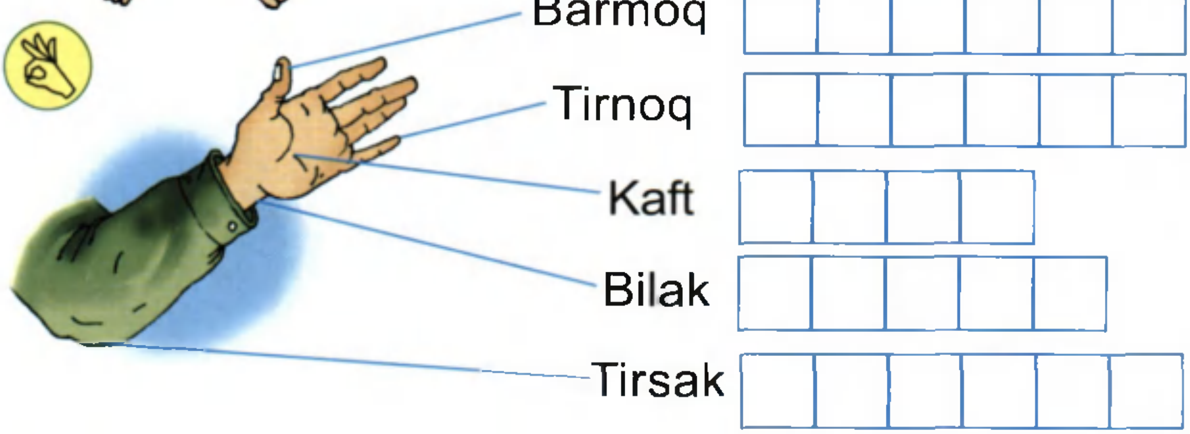

Insonda ikkita qo'l bor. O'ng va chap qo'l. Har bir qo'lda beshtadan barmoq bo'ladi. Barmoqlarda tirnoqlar joylashgan.

Insonda _____ ta qo'l, _____ ta barmoq bor. Tirnoqlar _____ da joylashgan.

Tirnoqlarni o'stirib yurmang!

43-dars. BOSH VA UNDAGI A'ZOLAR

Lab

Ko'z

Tish

Bosh

Til

Quloq

Burun

Inson boshida ko'z, og'iz, lab, til, tish, burun, quloq bo'ladi. Ko'z ko'radi, burun hidlaydi, quloq eshitadi, tish tishlaydi.

Ko'z _____, burun _____, quloq _____, tish _____.

Boshda qanday a'zolar bor? Juft a'zolar qaysilar?

Ko'zni asrash uchun televizorni yaqindan ko'rmang! Vaqtida uxlang! Ko'zingizni iflos qo'l bilan ushlamang!

Kompyuter qarshisida uzoq o'tirmang!

SOG‘LOM BO‘LISH UCHUN

Toza yursa ... / ... / ... bo‘ladi (sog‘lom, kuchli, aqlli).

Iflos yursa ... / ... / ... bo‘ladi (kasal, ikkichi, yomon xulqli).

Inson toza yursa ____ bo‘ladi. Iflos yursa ____ bo‘ladi.

Tishingizni bir kunda necha marta yuvasiz?
Bir kunda necha soat uxlaysiz? Necha mahal ovqatlanasiz?

Sog‘ tanda – sog‘lom aql.

44-dars. KIYIMLAR

Palto Jemper va yubka Futbolka Ko‘ylak

Sarafan Shim Qizlar etigi O‘g‘il bolalar etigi

Tufli Yozgi tufli Krossovka

Palto, jemper, ko‘ylak, sarafan, tufli, krossovka.

Sovuqda ____, _____, _____ kiyiladi.
Issiqda ____, _____, _____ kiyiladi.

Kiyimlaringizni ozoda tuting!
O‘zgalar kiyimini kiymang!

45-dars. BAHOR KELDI

Bahorda qorlar eriydi. Kunlar iliq bo‘ladi.

Qaldirg‘ochlar uchib keladi, boychechaklar ochiladi.

Bahorda ob-havo qanday bo‘ladi?

Bahorda ______ eriydi, kunlar ______, ________ uchib keladi, _________ ochiladi.

BAHORGI ISHLAR

Biz bahorda maktab hovlisida ishladik. Mehnat o‘qituvchimiz Nabi aka bizga ko‘chat ekishni o‘rgatdi. Ali va Oysha daraxtlarni oqladi, Sobir bilan Qodir ekilgan ko‘chat-larga suv quydi.

Biz maktab hovlisida ____.
Ali va Oysha ________.
Sobir bilan Qodir _____.

Bolalar maktab hovlisida nima qilishdi?

Ko‘chat ekish uchun:
1. Yer chopiladi.
2. Chuqur qaziladi.
3. Chuqurga suv quyiladi.
4. Ko‘chat tik holda qo‘-yilib, tuproq tortiladi.

Ko‘chat ekish uchun nima qilinadi?

_____ chopiladi, ______ qaziladi, ____ suv quyiladi.

Ekinlarni payhon qilmang, o‘zgalar mehnatini qadrlang!

46-dars. O‘SIMLIKLAR

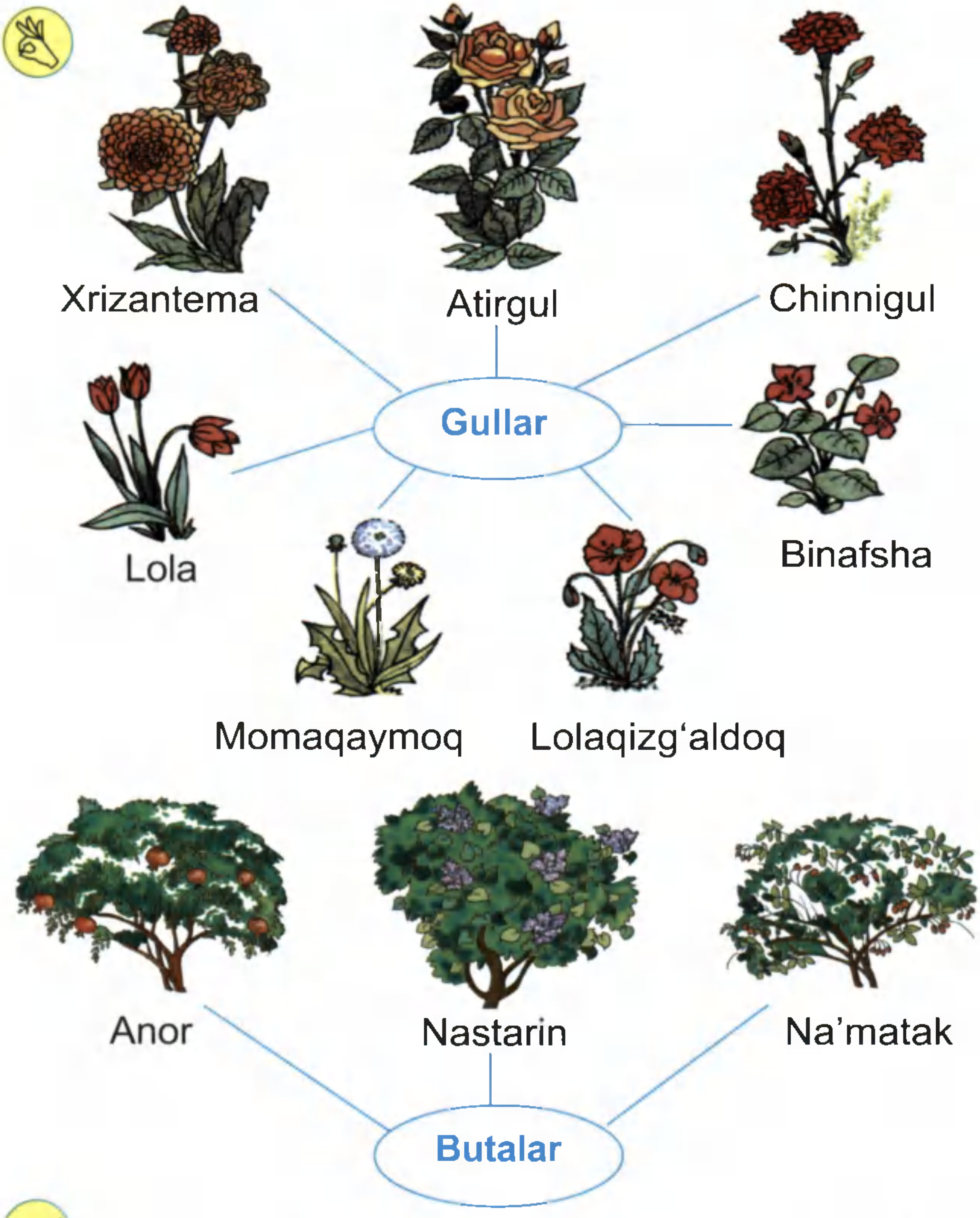

Gullar: _____, _____, _____. Butalar: _____, _____, _____.

Olma — O‘rik — Shaftoli

Mevali daraxtlar

Sada — Majnuntol — Archa — Palma

Manzarali daraxtlar

Mevali va manzarali daraxtlarni ko‘rsating.

Maktab hovlisidagi daraxtlar nomini yozing.

47-dars. QUSHLAR

Musicha

Qaldirg'och

Qarg'a

Chumchuq

Boyo'g'li

Zag'izg'on

Bulbul

To'ti

Kanareyka

Chumchuq, qaldirg'och, qarg'a, kaptar, zag'izg'on.

1. Qushlar qayerlarda yashaydi?
2. Qushlar nimalar bilan oziqlanadi?
3. Maktab hovlisida qushlar uchun in qurganmisiz?

Qushlar bizning do'stimiz.

QUSHLARNI ASRANG

Qushlar bizga do'st. Ular zararli hasharotlarni yeydi. Qushlar inlarda yashaydilar. Maktabimiz hovlisidagi daraxtlarda zag'izg'on, chumchuq va to'tilarning ini bor. Biz ularga don, suv beramiz. Jonli burchakda kanareyka boqamiz.

Ali qushlarni yaxshi ko'radi. Shuning uchun u ularga in yasadi. Qushlar kuzda issiq o'lkalarga uchib ketadi. Bahorda yana Ali yasagan inga qaytib kelishadi.

1. Qushlarning tabiatga foydasi nimada?
2. Qushlar qayerda yashaydi?

Qushlar ________ da ________ ga uchib ketadi, ______ da _____ ga uchib keladi.

48-dars. HASHAROTLAR

Tabiatda har xil hasharotlar bor. Ular ikki xil bo'-ladi: foydali va zararli. Foydali hasharotlar o'simliklarni changlatadi, asalari asal yig'adi. Zararli hasharotlar insonlarni chaqadi, kasallik tashiydi.

Kapalak

Ninachi

Chigirtka

Buzoqboshi

Asalari

Sariq ari

O'rgimchak

Xonqizi

Suvarak

Chumoli

Pashsha

Chivin

Kapalak, ninachi, chigirtka, chumoli, chivin, asalari.

Hasharotlar ikki xil bo'ladi: ___________, ___________.

Maktab hovlisida ko'p uchraydigan hasharot rasmini chizing.

Hasharotlar chaqishidan ehtiyot bo'ling!

MEHNATKASH ASALARILAR

Tongda ikki asalari asal yig'ish uchun gulzorga chiqdi. Lolaning yoniga kelib, undan so'radi:

– Lola, lola, ber asal.

Lola dedi:

– Kam yog'ib yomg'ir, bo'ldim men kasal. Xafa bo'lma asalari, berolmayman asal.

Qaytdi ular ortiga. Keldi Eman yoniga.

– Xohlagandik ko'p asal, Lolajon bo'pti kasal.

Eman dedi:

– Boring, qir-gulzor osha, sizni kutar binafsha.

Binafsha dedi:

– Bormisiz o'rtoqlarim, asaldan charchadi yaproqlarim. Oling, to'lsin chelaklar, sizga yaxshi tilaklar.

Erishib maqsadiga, qaytdi ular iniga!

Yaxshi niyat va mehnat,
Keltiradi ko'p rohat!

49-dars. IPAK QURTI

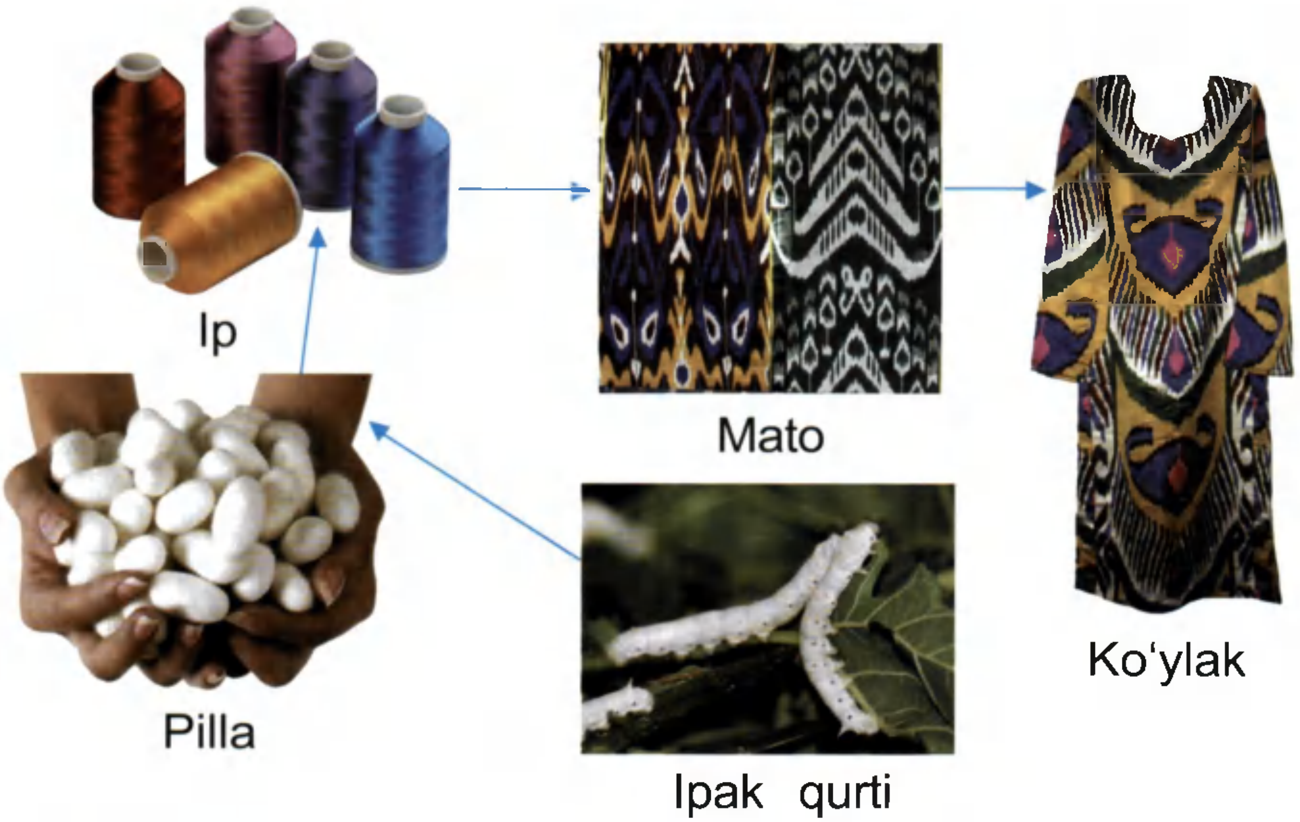

bu ipak qurti. U yeydi. U alohida xonalarda boqilib, so‘ngra ga aylanadi. Pilladan olinadi. Ip gazlamalardan mato to‘qiladi. Matodan kiyimlar tikiladi.

Ipak qurti qayerda boqiladi va u nima yeydi? Undan nimalar olinadi?

Ipak qurti ________da boqiladi va u ______ yeydi. Undan ______, ______, ______, ______ olinadi.

Matodan yana nimalar tikilishini ayting va yozing.

50-dars. BALIQLAR

Baliqlar suvda yashaydi. Ular har xil bo'ladi. Baliqlar suv o'tlari bilan oziqlanadi. Kit – eng katta baliq. Akula ham katta baliq bo'lib, u yirtqichdir. Baliqlar suvda nafas oladi. Quruqlikda yashay olmaydi. Ularning go'shti juda foydali.

Okun

Mintay

Oq amur

Cho'rtan baliq

Laqqa baliq

Karp

Delfin

Akula

Kit

Akula, kit, delfin, cho'rtan baliq, laqqa baliq.

Eng katta baliq qaysi? Yirtqich baliq qaysi? Baliqlar qayerda yashaydi?

51-dars. BAYRAMLAR

Bugun darsda o'qituvchi o'quvchilardan ona-Vatan haqida so'radi. O'quvchilar O'zbekistonning tabiati va bayramlari xususida so'zlashdi. O'quvchilardan Ali yurtimizda nishonlanadigan bayramlarni quyidagicha sanab berdi.

1-oktabr – O'qituvchilar va murabbiylar kuni.

8-dekabr – Konstitutsiya qabul qilingan kun.

31-dekabr – Yangi yil.

Ali Yangi yil bayrami haqida ko'proq gapirdi. Chunki u bu bayramni yaxshi ko'radi. Har yili archa bayramida she'r aytib, Qorbobodan sovg'a olishini aytdi. Bu yilgi archa bayramida ingliz tilida she'r aytib, Qorbobodan kompyuter olganini aytib, o'rtoqlariga ham ingliz tilini o'rganishni taklif qildi.

Ali akasi Nabining harbiy xizmatda askarligini aytdi. Bu yil uning akasi harbiy qasamyod qabul qilibdi. Oilasi bilan uni tabriklagani borishibdi.

14-yanvar – Vatan himoyachilari kuni.

U 8-mart – Onalar bayramining oilasida quvonch bilan o'tkazilishini aytdi. Har yili Ali va singlisi onasiga sovg'a berishadi.

8-mart – Onalar bayrami.

21-mart – «Navro'z» bayrami.

«Navro'z» – bahor bayrami.

Bu bayramda sumalak, ko'k somsa, halim kabi milliy taomlar tayyorlanadi. «Navro'z»da biz ham maktab hovlisini tozaladik, ko'chat ekib, daraxtlarni oqladik. Maktabda katta konsert bo'ldi.

9-may – Xotira va Qadrlash kuni.

1-iyun – Xalqaro bolalarni himoya qilish kuni.

O‘qituvchimiz Alining bayramlar haqidagi hikoyasini tinglab, unga a’lo baho qo‘ydi.

Bayramlarni ketma-ketlikda yozing.

52-dars. TOSHKENT – O‘ZBEKISTONNING POYTAXTI

Toshkent juda qadimiy va katta shahar. Unda ko‘p qavatli binolar, istirohat bog‘lari, keng va yorug‘ ko‘chalar, teatrlar, sirk, hayvonot bog‘i bor.

Bugungi Toshkent.

Bu Senat binosi.
U yerda katta-katta
yig‘ilishlar bo‘ladi.

Bu Mustaqillik maydoni.
U yerda bayram
tantanalari o‘tkaziladi.

Toshkent _____ poytaxti. Katta yig‘ilishlar ________da, Mustaqillk maydonida _________ o‘tkaziladi.

53-dars. SHAHAR

Ko'p qavatli binolar, keng va yorug' ko'chalar, katta-katta ishxonalar, ko'plab ta'lim maskanlari, turli bozor va istirohat bog'lari, vokzal, aeroport bor joylar shahar deyiladi.

Zamonaviy yo'llar, ko'priklar.

Vokzal.

Favvoralar.

Istirohat bog'i.

Ko'prik va yo'llar, istirohat bog'i, vokzal, favvoralar.

Shahar deb nimaga aytiladi? Shaharda nimalar bor?

Shaharda ________ yo'llar, ________ ko'chalar, ko'plab ________, turli ________ va ________ bo'ladi.

54-dars. QISHLOQ

Tog‘lari, qir-adirlari, keng dalalari, yaylovlari, so‘lim ko‘chalari, zamonaviy ta’lim va tibbiy maskanlari, shinam binolari, bozorlari, ravon yo‘llari bor joy qishloq deyiladi.

Qishloq ko‘chasi va uylari.

Qishloq maktabi.

Qir-adir.

Yaylov.

Dala.

Tibbiy maskan.

Dam olish joyi.

Qishloq yo‘li.

Qishloq deb nimaga aytiladi? U yerda nimalar bor?

55-dars. DEHQON BOZORI

Shahar va qishloqlarda turli bozorlar bor. Ulardan biri dehqon bozori. Dehqon bozorida mevalar, sabzavotlar, poliz ekinlari, non mahsulotlari, ko‘katlar, ko‘chatlar, gullar sotiladi. Bozorda sotuvchi va xaridorlar bo‘ladi. Shuningdek, omborxona va quyidagi jihozlar bor: rastalar, tarozilar, qutilar, aravalar.

Dehqon bozorida kimlar bo‘ladi?

Dehqon bozorida ____, ____, _____, ____ sotiladi.

Siz yashaydigan joydagi dehqon bozorini tasvirlab bering.

56-dars. TRANSPORTLAR

Shahar va qishloqlarda turli transportlar qatnaydi. Ular ikki xil bo'ladi: odam tashuvchi va yuk tashuvchi. Odam tashuvchi transportga: samolyot, vertolyot, kema, avtobus, tramvay, metro va yengil mashinalar kiradi. Yuk tashuvchi transportga: traktor, yuk mashinalari va boshqalar kiradi. Transportlar insonlarning uzog'ini yaqin, og'irini yengil qiladi.

Samolyot

Kema

Vertolyot

Metro

Tramvay

Avtobus

Yengil mashina

Yuk mashinasi

Traktor

Samolyot, metro, kema, traktor, avtobus, tramvay.

Odam tashuvchi mashinalar: ____, ____, ____, ____.
Yuk tashuvchi mashinalar: ____, ____, ____, ____.

57-dars. TRANSPORTGA CHIQISH-TUSHISH

Transportga chiqayotganda uning orqa eshigidan chiqiladi.

Transportga chiqish.

Transportdan tushayotganda uning old eshigidan tushiladi.

Transportdan tushish.

Transportning old va orqa eshigini ko'rsating.

Transportga qaysi eshigidan chiqiladi va tushiladi?

Transportda yurish qoidalari

1. Kattalarga joy bering.
2. Qattiq gapirmang va kulmang.
3. Muzqaymoq va boshqa narsalar yemang.
4. Transportga iflos kiyimlar bilan chiqmang.
5. Yo'lovchilarga qo'pollik qilmang, yo'l haqini o'z vaqtida to'lang.
6. Begonalar bilan gaplashmang. Ogoh bo'ling.

58-dars. SVETOFOR

Svetofor odamlar va transportlarning yo'ldagi harakatini tartibga soladi. Uning uch rangi bor: qizil, sariq va yashil. Qizil rang harakatni to'xtatadi, sariq rang harakatga tayyorlaydi, yashil rang harakatga ruxsat beradi. Svetoforlar chorrahalarga qo'yiladi.

Chorraha.

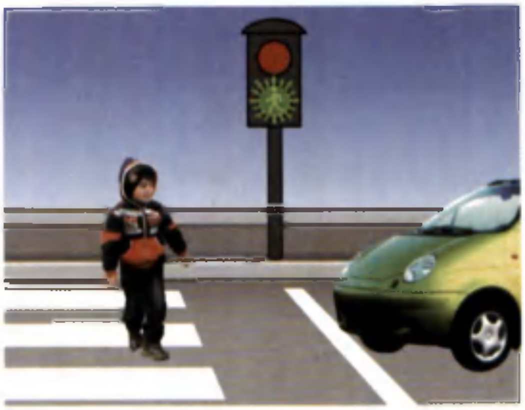

Piyodalar o'tish joyi.

Chorraha, piyodalar o'tish joyi, svetoforni ko'rsating.

rang _____, rang _____, rang _____ bildiradi.

59-dars. KASBLAR

Maktabimizga mahalla oqsoqollari mehmonga keldi. Ular biz bilan suhbatlashdi. Yo‘ldosh bobo bizdan kasblar haqida so‘radi. Biz bilgan kasblarimizni birma-bir tasvirlab berdik.

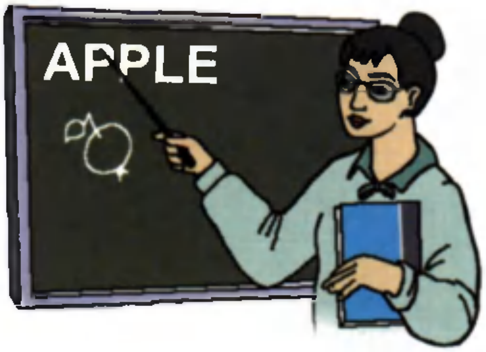

O‘qituvchi.

Tarbiyachi.

O‘qituvchi maktabda, tarbiyachi bog‘chada ishlaydi. Ular bolalarni o‘qitadi va tarbiyalaydi.

Shifokor.

Militsioner.

Askar.

Shifokor odamlarni davolaydi, militsioner va askar odamlarni himoyalaydi hamda qo‘riqlaydi.

Rassom.

Quruvchi.

Duradgor.

Rassom binolar rasmini chizadi, quruvchi uyni quradi, duradgor uyning eshik va derazalarini yasaydi.

Oshpaz.

Tikuvchi.

Sartarosh.

Oshpaz ovqat tayyorlaydi, tikuvchi tikadi. Sartarosh esa sochlarni to‘g‘rilaydi.

Yo‘ldosh bobo so‘radi: – Kasblar nima uchun kerak?
Sobir javob berdi: – O‘zi, Vatani va oilasi uchun.
– Kasb egallash uchun nima qilish kerak?
– Yaxshi o‘qish, odobli bo‘lish va mehnat qilish kerak.

Yo'ldosh bobo yana so'radi:

– Katta bo'lganda kim bo'lmoqchisiz?

Ali javob berdi:

– Men katta bo'lsam, o't o'chiruvchi bo'lmoqchiman.

– Nima uchun o't o'chiruvchi bo'lmoqchisan?

Ali o't o'chiruvchi kasbi haqida so'zladi:

O't o'chiruvchi

– Bu kasb egalari insonlar hayotini, uylarini va boshqa bino va joylarni yong'indan asraydi.

Yong'in chiqqanda ular tez yordamga kelib, olovni o'chiradi.

O't o'chiruvchilar sog'lom, baquvvat, chaqqon va balandlikdan qo'rqmaydigan bo'lishadi. Shuning uchun men katta bo'lsam, o't o'chiruvchi bo'lmoqchiman.

Yo'ldosh bobo bizdan xursand bo'ldi.

? Qanday kasblarni bilasiz? Siz kim bo'lmoqchisiz?

Shifokor ______, o'qituvchi ______, quruvchi ______, sartarosh ______, o't o'chiruvchi ______, oshpaz ______.

! **Vaqtingizni bekor o'tkazmang, kitob o'qing! O'zingiz qiziqqan kasb egalari bilan ko'p suhbatlashing!**

60-dars. ELEKTR JIHOZLARI

Uyimizda elektr jihozlari bor. Ular elektr toki bilan ishlaydi. Masalan, muzlatkich, dazmol, changyutkich, konditsioner, televizor, elektr choynak, isitgich, kir yuvish mashinasi.

1 Televizor

2 Kir yuvish mashinasi

3 Muzlatkich

4 Isitgich

5 Changyutkich

6 Konditsioner

7 Elektr choynak

8 Dazmol

Bu jihozlar ro'z-g'orda juda zarur. Ularning barchasini o'z vazifasi bor.

4 – ovqat isitadi; 5 – uy tozalaydi; 6 – havoni sovutadi va isitadi.

? 1, 2, 3, 7, 8 lar nima vazifa bajaradi?

! **Elektr jihozlari o'yinchoq emas!**

61-dars. KOMPYUTER

Kompyuter – bu zamonaviy jihoz. U bilan yozuv, hisob va rasmli ishlar tez va chiroyli bajariladi. Kompyuterdan turli kasb egalari foydalanadi. Bizning maktabda kompyuter xonasi bor. Biz u yerda turli topshirqlarni bajaramiz.

Noutbuk

Kompyuter

Noutbuk juda qulay bo'lib, u kompyuterning vazifasini bajaradi. Uni hamma joyda olib yurish mumkin.

Kompyuter qanday jihoz? U qanday ishlarni bajaradi? Noutbuk nima? U qanday vazifalarni bajaradi?

Kompyuter _______, _______, _______ ishlarini bajaradi. Noutbuk qulay ________.

Kompyuterda ko'p ishlash sog'liqqa zarar!

62-dars. YOZ KELDI

Orziqib kutilgan yoz keldi. Yoz faslida hamma yoq ko‘m-ko‘k bo‘lib, mevalar g‘arq pishadi. Hamma salqin joylarga, tog‘larga oshiqadi. Yozda dam olish joylari odamlar bilan to‘ladi. U yerda hamma cho‘miladi, ko‘llarda suzadi, oftobda toblanadi.

1-«A» sinf o‘quvchilari yoz tabiatini suratga olishdi. Ularning suratlarida yam-yashil qir-adirlar, baland tog‘lar, oqar suvlar aks etgan.

Rasmdagi yoz tabiatini tasvirlab bering.

63-dars. YOZ NE'MATLARI

Yoz pishiqchilik fasli. Dehqon bozorlari poliz ekinlari, mevalar, sabzavotlar bilan to‘ladi. Odamlar yozda meva hamda sabzavotlardan qishga g‘amlaydilar. Shunda yozgi mevalar qishda ham dasturxonda bo‘ladi.

Yozda qanday mevalar, sabzavotlar va poliz ekinlari pishadi?

Yozda mevalardan: ____, ____, ____, sabzavotlardan ____, ____, ____, poliz ekinlaridan ____, ____ pishadi.

Yoz fasliga oid rasmlar chizing, hikoya tuzing.

64-dars. YOZGI OROMGOHDA

1-«A» sinf o'quvchilari yozgi ta'tilda bolalar oromgohiga dam olgani borishdi. Oromgoh tog' yonbag'rida joylashgan. Bolalar bu yerda tog'ga chiqishdi, anhorda cho'milib, sport o'yinlari o'ynashdi. Har kuni kechki payt konsert va qiziqarli tomoshalar ko'rdilar. Ular oromgohda juda ko'p do'stlar orttirib, ko'ngilli dam olishdi.

Katta, tezoqar va loyqa suvlarda cho'milmang!
Zinhor cho'milishga yolg'iz bormang!

65-dars. KUNDALIK YURITISH

Ali va Omina kundalik yuritishadi. Ular kundalikka kunlik voqealarni, ko'rgan, eshitgan narsalari haqidagi taassurotlarini yozadilar.

Ali kundaligining bir sahifasida quyidagilar yozilgan:

«Bugun 1-iyun – Bolalar bayrami. Erta tongdan dadam bizni uyg'otdi. Nonushtadan so'ng meni do'konga olib bordi. U yerda menga turli o'yinchoq va ertak kitoblar olib berdi. Dadam menga:

– O'g'lim, yaxshi o'qib, odobli bo'lganing uchun bu sovg'alar senga, dedi. Men dadamga rahmat aytib, 2-sinfda ham faqat a'lo baholarga o'qiyman deb va'da berdim».

Kundalik yuritish qoidalari:

1. Toza va ozoda tuting.
2. Qisqa va aniq yozing.
3. Alohida voqealarni yozing.
4. O'zgalarning kundaligini ruxsatsiz o'qimang.
5. Keraksiz rasmlarni yopishtirmang.

? Siz ham kundalik yuritasizmi?

! Kundalikka sana, voqeaning joyi, odamlarning ismlarini aniq yozing!

66-dars. HIKOYA TUZISHNI O‘RGANAMIZ

Hikoyani quyidagicha boshlang va yakunlang.

Oysha, Bonu, Omina yozgi ta’tilda oromgohda dam olishdi. Ular u yerda _____

____

____

____

____

Yozgi ta’til soz o‘tdi.

Qish kunlaridan biri. Ali, Salim va Olim qishki ta’tilda bolalar maydonchasiga chiqishdi. Ular ____________

____

____

____

Ular uyga xursand qaytishdi.

Bahor kunlarining birida Olmaxon va Sichqoncha osmonda kamalakni ko‘rib qolishdi. Kamalakda _____

____

____

____

Kamalak ortidan quyosh ularga kulib boqdi.

67-dars. TAKRORLASH

Rasmlar va so‘zlarga oid umumlashtiruvchi so‘zni toping va yozing.

Rasmlar va so‘zlar	Umumlashtiruvchi so‘z
	____________________
Bobo, buvi, ota, ona, aka, uka, singil	____________________
	____________________
Bahor, yoz, kuz, qish	____________________
	____________________
Yanvar, fevral, mart, aprel . . .	____________________
Dushanba, seshanba, chorshanba . . .	____________________

Rasmlardagi tabiat hodisalari haqida so'zlab bering.

Ob-havo belgilari nomini yozing.

____

____

____

____

68-dars. MUSTAQIL ISHLASH

Kun tartibini sanab bering.	______da uyqudan turish. ______da ______________ ______da ______________
Yuvinish qoidalarini sanab bering.	1. Qo'lni sovunlab yuvish. 2. ______________ 3. ______________ 4. ______________
Kuzgi ishlarni sanab bering.	1. ______________ 2. ______________ 3. ______________ 4. ______________
Bahorgi ishlarni sanab bering.	1. ______________ 2. ______________ 3. ______________ 4. ______________
Navbatchi ishlarini sanab bering.	1. ______________ 2. ______________ 3. ______________ 4. ______________

Hayot xavfsizligi va gigiyena qoidalarini aytib bering.

Qishda:

Ko'chada va yo'lda:

Ovqatlanganda:

Kiyinganda:

Siz buni bilishingiz shart!

1	O'zingiz haqingizda	Ismingiz, familiyangiz, oilangiz, manzilingiz, o'qiydigan sinfingiz.
2	Maktabingiz haqida	Manzili, binolar soni, nomi, direktorning, o'qituvchilarning, tarbiyachining, oshpazning, ... larning ismlari.
3	Tabiat haqida	To'rt faslning nomi, oylari, ob-havo o'zgarishlari, belgilari, insonlar kiyinishi va ularning mehnati. Fasllarda o'simliklar va hayvonlar hayoti, ularning nomlari. Ularga g'amxo'rlik qilish.
4	Siz foydalanadigan narsalar haqida	O'quv qurollari, kiyimlar, yuvinish vositalari, transportlar, o'yinchoqlar, idishlar, yotoqxona va elektr jihozlari nomlari. Ulardan foydalanish qoidalari.
5	Siz rioya qiladigan qoidalar haqida	Darsga kech qolmaslik, ozoda yurish, berilgan vazifalarni vaqtida bajarish, yolg'on gapirmaslik, maktab va o'z jihozlaringizni saqlash, odobli bo'lish, ona-Vatanni sevish.
6	Hayot xavfsizligi haqida	Ko'chada yurishda, atrofdagilar bilan muomalada, dorilarni iste'mol qilishda, jihozlardan foydalanishda ehtiyot bo'lish.

MUNDARIJA

1-dars. Assalomu alaykum! 5
2-dars. Turing. O'tiring. Keling. Kiring. Chiqing 6–8
3-dars. Oling. Bering. Qo'ying. Ko'rsating 9–11
4-dars. O'qituvchi. Tarbiyachi. O'quvchi 13
5-dars. Kun tartibi. Kunning birinchi yarmi 14
6-dars. Kunning ikkinchi yarmi 17
7-dars. O'quv qurollari. Mening. Sening. Uning 20–21
8-dars. Bu kim? Bu nima? Oila 22–23
9-dars. Ism 24
10-dars. Familiya 25
11-dars. Maktab hovlisi 27
12-dars. Sinf xonalari 28
13-dars. Yotoqxona 33
14-dars. Yuvinish xonasi. Yuvinish qoidalari 34–35
15-dars. Fasllar 36
16-dars. Yil fasllari va oylari 37
17-dars. Hafta kunlari 38
18-dars. Kuz fasli 39
19-dars. Kuzgi hosil bayrami 40
20-dars. Issiq. Sovuq 41
21-dars. Osmon 43
22-dars. Ob-havo belgilari 44
23-dars. Ob-havoning o'zgarishi 45

24-dars. Oziq-ovqatlar 46
25-dars. Idishlar 47
26-dars. Taomlar. Ovqatlanish qoidalari 48–49
27-dars. Ta'm. Hid 50–51
28-dars. Ranglar 52
29-dars. Shakllar 53
30-dars. Qish 54
31-dars. Qishki o'yinlar 55
32-dars. Qishda ehtiyot bo'ling! 56
33-dars. Qishki kiyimlar 57
34-dars. O'quvchining o'n qoidasi. Navbatchi 58–59
35-dars. Uy hayvonlari. Hayvonlarga g'amxo'rlik 60–61
36-dars. Yovvoyi hayvonlar.
Yovvoyi hayvonlar hayoti 62–63
37-dars. O'yinchoqlar.
O'yinchoqlar – bizning do'stimiz 64–65
38-dars. Mevalar 66
39-dars. Sabzavotlar 67
40-dars. Quruq mevalar 68
41-dars. Takrorlash 69
42-dars. Tana a'zolari 70
43-dars. Bosh va undagi a'zolar.
Sog'lom bo'lish uchun 71–72
44-dars. Kiyimlar 73
45-dars. Bahor keldi. Bahorgi ishlar 74–75
46-dars. O'simliklar 76
47-dars. Qushlar. Qushlarni asrang 78–79
48-dars. Hasharotlar. Mehnatkash asalarilar 80–81

49-dars. Ipak qurti 82
50-dars. Baliqlar 83
51-dars. Bayramlar 84
52-dars. Toshkent – O‘zbekistonning poytaxti 87
53-dars. Shahar 88
54-dars. Qishloq 89
55-dars. Dehqon bozori 90
56-dars. Transportlar 91
57-dars. Transportga chiqish-tushish 92
58-dars. Svetofor 93
59-dars. Kasblar 94
60-dars. Elektr jihozlari 97
61-dars. Kompyuter 98
62-dars. Yoz keldi 99
63-dars. Yoz ne’matlari 100
64-dars. Yozgi oromgohda 101
65-dars. Kundalik yuritish 102
66-dars. Hikoya tuzishni o‘rganamiz 103
67-dars. Takrorlash 104
68-dars. Mustaqil ishlash 106

1200 сум.

Q53 **QODIROVA F. ATROFIMIZDAGI OLAM.** Kar va zaif eshituvchi bolalar maktablarining 1-sinfi uchun darslik. (2-nashri). T.: «ILM ZIYO», 2013. –112 b.

UO'K 502/504-053.4
KBK 74.262.0

ISBN 978–9943–16–141–2

FERUZAXON QODIROVA

ATROFIMIZDAGI OLAM

Kar va zaif eshituvchi bolalar maktablarining
1-sinfi uchun darslik

2-nashri

Toshkent — «ILM ZIYO» — 2013

Muharrir *I. Usmonov*
Badiiy muharrir *Sh. Odilov*
Texnik muharrir *F. Samadov*
Musahhih *T. Mirzayev*

Noshirlik litsenziyasi AI № 166, 23.12.2009-yil.

2013-yil 1-iyulda chop etishga ruxsat berildi. Bichimi 84x108$^{1}/_{16}$.
«Tayms» harfida terilib, ofset usulida chop etildi. Shartli bosma tabog'i 11,76.
Nashr tabog'i 7,0. 507 nusxa. Buyurtma № 23.

«ILM ZIYO» nashriyot uyi. Toshkent, Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Shartnoma № 17–2013.

«PAPER MAX» xususiy korxonasida chop etildi.
Toshkent, Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Bepul. Maktab jamg'armasiga kiritilgan.